

ZEMPLÉNI ÚJSÁG

POLITIKAI HIRLAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.
Megjelen hetenkint kétszer:
Szerdán és szombaton.

Főszerkesztő: Főelölts szerkesztő: Főmunkatárs:
Ifj. MECZNER GYULA. BIRÓ PÁL. Dr. HÁM SÁNDOR

Előfizetési árak:
Egész évre 12 korona, félévre 6 kor.
negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 12 fillér.

Kossuth Lajos szobra.

Sátoralja-Ujhely, okt. 15.

Már most is úgy kell erről a szoborról megemlékezni, hogy azt a jövő év őszén nemzeti ünnepély fényével övezve fogjuk leleplezni Zemplénné vármegye székvárosában.

Reménykedünk abban, hogy a kicsinyes indokokkal felkavart politikai hullámok mind csendesebb lázongásával lassan elsimuló társadalmi és politikai élet nyugodt folyásán erős, hatalmas és nagyszerű megnyilatkozással hozzáfoghatunk ennek a fenséges ünnepségnek előkészítéséhez.

Amióta Mezei Ernő megpendítette azt a nagyszerű eszmét, hogy Kossuth Lajos századik évfordulóján, a jövő őszszel álljon készen Zemplénné vármegye szívében a mi nagy nemzeti hőszoborunk, azóta volt sok színelőadás, volt nagy mozgalom, erősebb liktetéssel indult meg a szobor kérdés felkarolása, de az emlék leleplezésének nagy és fenséges nemzeti ünneppé avatása érdekében vajmi keveset cselekedtünk.

A Kossuth szobor bizottság részéről most kiadott és alább közzétett jegyzőkönyv ez értelemben elhatározó lépést tett. Kívánatos volna azonban, hogy ennek a határozott lépésnek a folytatása most már elementáris legyen.

Hiba volna azzal áztatnunk magunkat, hogy messzire van még a jövő év ősze. Hiba azért, mert egy szobor tervezésére és felállítására úgy technikái, mint művészeti szempontból nagyon is rövid ez az idő.

Most ne aggasszon bennünket a dolog pénzügyi oldala. Hisz e körül minden akadály el van hárítva. A vármegye husz ezer koronájának folyosítása körül legfeljebb megoldási komplikációk merülhetnek fel, de ez a pénz már készpénznek tekinthető, a vármegye ezt adott szavával biztosítja. Ezzel az összeggel együtt pedig olyan összeg áll készen a szobor céljaira, amelyből egy igen szép meretű szoborcskát állíthatunk fel.

De hisz nem is a szobor mérete, hanem a belőle kisugárzó szellem fogja nagyszerűvé tenni a mi megemlékezésünket. Akik eljönnek ide közzénk, hogy a vármegye halhatatlan hőszülöttjének feltámadó szellemét velünk együtt örökké létező oltárra emeljék, azok nem a szoboralkotás nagy stíljét fogják mérlegelni. Azok a hazaszeretet meleg lángja mellett ezen a nagy napon a nemzeti ünnepség nagyszerűségét akarják varázsolni arra szülőföldre, ahonnan

ezernyolczszáznegyvenyolcz szabadelvű eszméinek csirái kifakadtak.

Aki ebben a nagyszerű fogalomban más vonatkozásokat látna, aki e fenséges momentum keretében mást keresne, az sértené és rontaná ennek az ünnepségnek szentségét.

Ébresztszen és lelkesítsen ez az oltár, varázsolja a lelkekbe azt a tiszta szellemet, amely Kossuth Lajos lelkületéből árad. Álljon itt köztünk ez a szobor, szellel és viharral dacolva, mint örök memento. Tanítsen és oktasson ez a köből vésett emlékezés, tanítsen a Kossuth Lajos tanításainak hamisítatlan igazságaira. Ne az eltévelyedés, ne az álszenteskedő illiberális iskola hódítsa az ő köpenyege alatt. Ne a pattogó frázisok tömkelege fulaszsa el az ő szellemét, ajkukon az ő szent nevével.

Majd itt az ő köszobrá előtt, jusson eszünkbe minden felkelő napon, hogy csak irásainak szent eszméit tanulgatva ösmerhetjük meg őt igazán, oly mélységes értelemmel, oly tiszta igazsággal, amely mély és tiszta volt az ő lelke és hazaszeretete. Merítsünk majd ennek a léleknek krisálytiszta forrásából tiszteletet a politikai ellenféllel szemben, rajongó imádatlalt körülugárzott emberbaráti szeretetet és a hazafiérzések mélységes melegségét.

Szívjuk magunkba az ő échojának minden lehetét, minden hangját. Vértessük körül szívünket ennek a léleknek kisugárzó erejével és akkor biztos hittel, békés boldogulással, okos előrelátással, határozott, erős léptekkel haladhatunk azon az uton, amely majdan egy független ország boldogságához is elvezet bennünket.

Az ő szelleme fölött tisztán és becsületesen örködő emlék, az ő születésének századik évfordulóján itt fog már állani köztünk. Ezt így kívánja az ő emléke és Zemplénné vármegye becsülete.

A szobor felállítására és a leleplezés idejének megállapítására vonatkozó, most kiadott jegyzőkönyv a következő:

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Sátoralja-Ujhelyben, 1901. szeptember hó 12-ik napján, a Zemplénné vármegyei Kossuth-szobor bizottság üléséről.

Jelen voltak:

I. d. Meczner Gyula bizottsági elnök, Meczner Béa, Bernáth Béla, Schön Vilmos dr., Fejes István, Miklóssy István, Katinszky Géza bizottsági tagok és Görgey Géza megyei aljegyző, mint bizottsági jegyző.

Elnök a megjelent tagokat szívélyesen üdvözlőlvén, az ülést megnyitja.

Előterjesztette elnök, miszerint a legutolsó t. i. folyó év április hó 29-én megtartott ülés minden pontbeli intézkedései, az elnökség részéről végrehajtottak.

Ennek folytán a járási s helyi szoborbizottságok megalakultak. Ezek közül azonban csak a szerencsi, varanói és szinai járási főszolgabírái, továbbá a homonnai és sstropkói helyi bizottságok elnökei terjesztették be az alakulásról jelentéseiket.

A sárospataki helyi bizottság elnöke arról adott értesítést, hogy a bizottság Sárospatakon is megalakult ugyan, azonban miután Sárospatakon külön akarnak Kossuth-szobrot állítani, melyre már előbb is gyűjtöttek: működésüket első sorban erre kívánják ezentul is kiterjeszteni.

A központi bizottság a szoboralap javára az „Ocskay Brigádéros” színrehozatalával június 15—16-án két estére kiterjesztetten műkedvelői előadást rendezett, melyek — eltekintve az előadásnak művészi magaslatra lett emelésétől — 656 korona 26 fillért jövedelmeztek, mely összeg a megye pénztárába beszállított.

A járási s helyi bizottságok több helyütt szinte rendeztek gyűjtést s mulatságokat, mindezekről azonban az elnökséghez eddig hivatalos jelentések be nem érkeztek, csupán az erdőbényei fürdőközönség által rendezett bál jövedelme 94 korona 72 fillért jölyt be, mely összeg a megyei pénztárba szintén beszállított.

A megyei pénztár kimutatása szerint eddig befolyt és pedig összesen 3149 kor. 38 fillér.

Ezek szerint a Sátoralja-Ujhely rendezett tanácsu város által gyűjtött mintegy 5000 korona alappal együtt ma 8149 K. 38 fillér készlet áll rendelkezésre.

Minden valószínűség szerint azonban, ha az összes gyűjtések befolyának az alap ma már a 10000 koronát el, érheti.

Jelenti továbbá elnök, hogy a 20000 korona megyei dotáció folyósításának kérdése, mely t. i. a letéti kamatok felére lett successive utalva, máig sines eldöntve, miután a m. kir. Belügyminister e tekintetben elhatározási jogát negyven napon tulra is fentartotta.

Elnök azonban a-on helyzetben van, miszerint biztosíthatja a bizottságot, hogy a vármegye által megajánlott 20000 korona felett leendő rendelkezésre nézve akadály fenn forogni nem fog, azaz az érintett körülmény nem akadályozandja azt, hogy a szobor Kossuth Lajos születésének száz éves fordulójára 1902. év őszén leleplezhető legyen.

E szerint a kérdés ma és most csak az, miszerint a megye 20000 korona adományával együtt mintegy 340000 koronában valószínűsíthető alapot elégnék itélie a bizottság megfelelő szobor előállítására?

Igenlő esetben mi sem állana annak utjában, hogy a szobor helyének végleges megállapítására s mindjárt ezután a szobor tervezetre nézve a döntő intézkedések megtétezenek.

A vármegyei szoborbizottság behatós tanácskozás után tudomásul véve elnökének jelentését, következőket határozta el:

1. Herceg Ferenc unak, továbbá az „Ocskay Brigádéros” előadásában és rendezésében részt vett hölgyeknek

és uraknak, dalárda- és zenecsapulatoknak, Szendrey szinagagató urnak, nemkülönbén az összes adakozóknak köszönetet szavaz; mely köszönetnek levélben, illetőleg hírlapilag leendő kifejezésére elnökét felkéri.

2. A szobor előállítási költségeit a remélhető bevételekre tekintettel 36.000 korona legmagasabb összegben határozza meg, úgy hogy a netalán előállítható hiány fedezése iránt annak idején megfelelő intézkedéseket fog meghatározni, — ezzel kapcsolatban s ennek kifolyásaképen elhatározza:

3. hogy a szobor felállítását már most foganatba veszi s azt Kossuth Lajos születésének századik évfordulóján leleplezni kívánja.

4. Az április 29-iki ülés határozatához képest, Róna József szobrászművész hazánkiát felkérni határozza, hogy a szobor felállítására rendelkezésre álló helyeknek megszemlélése s szakvéleményének nyilváníttása végett körünkbe mentől előbb megjelenni sziveskedjék, — mely irányban elnökét a művész ur meghívására felhatalmazza.

5. Dr. Hornyay Béla bizottsági tag alelnök urat felkéri, hogy a szoboralap javára a tervbe vett ünnepélyt tartsa meg.

6. Az összes járási s helyi bizottságokat fokozott erélyvel leendő közreműködésre ismételtén felkéri, miszerint az őszi-téli idény lehető felhasználásával, mulatságok, felolvasások, gyűjtések rendezésével az alap kellő kiegészítését elősegíteni sziveskedjenek s egy eddigi, mint ezutáni működésükről tájékoztatás végett a vármegyei bizottság elnökéhez rövid értesítéseket küldeni méltóztassanak.

7. Végre felkéri a bizottság elnökét, hogy Róna József ur lejövetelének idejéről a bizottság tagjait értesíteni sziveskedjék.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Fejes István és Dr. Schön Vilmos uruk kérték fel.

Több tárgy nem lévén, elnök a megjelent tagoknak megjelenésükért köszönetet mondva: az ülést berekesztette.

Kelt mint fent.

Jegyzette:

Görgey Géza,
m. aljegyző.

Meczner Gyula,
b. elnök.

Sátoralja-Ujhely, okt. 15.

Hajtsza id. Meczner Gyula ellen.

A Felsőmagyarországi Hírlap, dacára annak, hogy másfelé küldött tudósításában is kijelentette, hogy nyugodtan bevárja a bírói eljárást és döntést, még továbbra is, nyilvános nyomtatványra hurcol köztiszteltben álló egyéneket. A multkor ismét nekirent id. Meczner Gyula választási elnöknek, amelyre vonatkozólag Meczner Gyula a következő nyilatkozat közlésére kérte fel lapunkat:

Tisztelt szerkesztőség!

„A Felsőmagyarországi Hírlap” 82. számában „az ujhelyi választás” címe alatt ismét megjelent irányzatos közleményekre vonatkozólag, ismételtén annak közlésére kérem fel, hogy az említett közleményeknek, elnöki tiszttem teljesítésére vonatkozó összes állí-

tásaiban, egy szó, — egy betű igaz sincs.

Sátoraljaujhely, 1901. okt. 14.

Tisztelője:

Id. Meczner Gyula.

Valóban épületes eredményeket mutat fel a helybeli sajtó. Eddig mindenütt ildomtalanok, az újságírás méltóságával össze nem férőnek tartották, hogy valaki a lapjában, minden egyéb megyei politikának fittet hányva, csakis a saját szekerét tologassa, minduntalan a saját kesergéseit verklizze. Zemplénnémet sajtótörténetében im ebben is iskolát alapítottak. Ime ott van *Dienes Márton* az Egyetértés, *Braun Sándor* a Budapesti Napló, ifj. *Ábrányi Cornél* a Pesti Napló szerkesztője *Légrády Károly* a Pesti Hírlap fűmunkatársa megbuktak régi kerületeikben, de erről csak éppen annyit irtak amennyit minden egyéb választásról. Pedig egynémely közülök peticionálni is fogja a választást.

Ámde a sajtószabadság szentségét egyik sem sérti meg azzal, hogy önös érdekből heteken át insznuáljon, embervadászatot rendezgessen. Nem sülyeszítik le az elvet, az egyéni érzelmeik kicsinyességeihez. Többre becsülik újságírói egyéniségük erejét, a tolat, s-mhogy annak rendeltetésével visszaéljenek.

Nyílt levél Buza Barnához. Tisztelt Barátom! A Felsőm.-Hírlap f. évi okt. 12-ről kelt számában — mint kifogástalan uriembert — felszólítottal, hogy mondjam meg, szótlan-e te a Bodzás-Ujlakon tartott beszédedben arról, hogy az esetben ha képviselőnek megválasztanának — az uraktól a négyesfogatokat elvesszitek, s azok árát a nép között fel fogjátok osztani? Ezen kérdésre válaszom: A kérdéses alkalommal igyekeztem bár közeledbe furakodni, s beszédedet meg hallgatni, az igyekezetem azonban meddő volt, s beszédedből csak elvétett szavakat hallottam, melyek között az összefüggést megállapítanom nem sikerült. Hogy mit beszéltél tehát — azt nem tudom. Meg kell azonban jegyeznem, hogy a kérdéses alkalommal beszédeddel vonatkozásba hozható csak azon jelenséget tapasztaltam, hogy a mint három ember a tömegből jöve mellettem elhaladt — egyikük tőled a következőket mondotta: „Ej lyabzi do sveta, sag zámnu vun nye buze porciu placitz. E pedig magyarul annyit tesz hogy: „Ej beszél a nagy világba, hisz én helyettem ő nem fogja az adómat kifizetni. A hivatkozott számulapban foglalt újhelyi választás rovatban azon további megítéltetésben is részesítettél, hogy mint olyant tüntetél fel, ki kiváló érdemeket szerzett! (Nyilván a képviselőválasztással kapcsolatban?) A mennyiben te nyílt kérdést intéztél hozzám s arra őszinte választomat fentiekben bírod — szabad legyen ez uton nekem is őszinte választ kérni tőled a következő kérdésemre: mely ténykedésem folytán szerzett kiváló érdemet, s amennyiben e kiváló érdemeim alapján — feltevésem szerint — a s.-a.-újhelyi képviselőválasztásról szerkesztett bun-chronicákban bizvást kimagasló alakként kell szerepelnem; — miképen egyeztetted össze lapodban hangoztatott kifogástalan uriember voltommal a választás folyamán szerzett kiváló érdemeimet. Dr. Thuránszky Zoltán.

Egy tudósítás. Megírtuk annak idején, hogy Buza Barna a Bodzás-Ujlakon egybegyűlt hallgatóság előtt a következőket mondotta:

Ime láttatok, hogy volt képviselők minő fényes négyis fogatokkal jött ide közétek. Láttatok, az ilyen négyes fogatok is a ti pénzezzel lesz eltartva, a ti szavazatokkal segítitek a kormány képviselőit ehhez a jó módhoz. Bezzeg ha nem lesz annyi a kormánypárti képviselő, hogy a ti nyakatokra rakhassák a mai nagy szegénységet és felszabadul a nép a sok tehertől, akkor majd a négyes fogatok pompáinak az árszerteözönlik köztetek.

Most Buza Barna két urtól a következőket kérde: „szótlan-e én arról, hogy ha megválasztanak, akkor a négyes fogatokat elvesszük az uraktól s az árát felosztjuk a nép között? „

Első sorban is a nyilatkozatának ilyen formában való feltevése ellenkezik azzal a mit mi irtunk. Különben pedig érdekes, hogy miként keresi a tisztázást ezzel a nyilatkozattal szemben. Előbb ennek a megerősítésére nem volt elegendő *Biró Pál*, de elegendőnek látszott ifj. *Meczner Gyula*. Abban a reményben, hogy talán ő nem erősítene meg ezt a nyilatkozatot. Most azonban, hogy ő is hallotta, már ő sem elég erős a tudósítás igazolására. Nosza hát, nyilvános kutatás indított meg azok után, akik nem hallották a nyilatkozatot, természetesen akik nem hallgathatták a beszédet, azok nem is hallhatták a nyilatkozatot. De mivel igen sok olyan ember van, aki a kortesbeszédet nem nagyon figyelteti, hát nyilván igen sok olyat fog találni Buza Barna, aki az említett nyilatkozatot nem hallotta. Sőt ha kívánja mi még másokat is fel tudunk említeni, akik nem hallgatták a beszédjét. Most azonban helyszűke miatt ezt meg nem tehetnők. Miért nem teszi fel Buza Barna a kérdést így: Nyilatkozzon (persze olyan valaki kit Buza Barna legújabb kiadása lovagias kávéja erre elég tiszteletreméltónak tart) adott esetben a két hivatkozott ur abban az értelemben, hogy *ők elejétől-végig meghallgatták az ő bodzás-ujlaki beszédjét és abban nem hallották azt a nyilatkozatot, a mit mi közöltünk. Ha ezt a nyilatkozatot olvasni vagy hallani fogjuk, akkor mi beösmérjük, hogy talán — mit is mondjunk csak, hát mondjuk — fülzugás közben félre-magyaráztuk a négyes fogatokról tett megjegyzését és akkor beösmerve emberi tévedésünket, nyilvánosan bocsánatot fogunk kérni azért a nevezetes közlésért.*

A politika után. Mintha csak a természet példáját követnők. Nagy viharok után szélsőnd. Ugy látszik, emberi gyöngeség, de a polgárok is csak a nagy politika kérdéseiről bírnak érdeklő. Ez hozza lázba őket, ezért képesek bárminő áldozatra. Idő, fáradság, vagyon — ha politikáról van szó — aligha jönnek számításba. Életünket és vérünket... Hónapokig, hetekig tartó mozgalmak, értekezletek, izgalmak, szenvedélyek foglalják el a polgárok idejét, töltik be a lelkét, s alig érzik ezt meg, mert fogva tartja a nagy politika varázsa, mert ennek él, ezzel azonosítja s ezért exponálja magát a legnagyobb mérvben. Minden-estire szép és helyes dolog, ha a polgár közéleti szereplését oda irányítja, a honnan hazájának, nemzetének boldogulását reméli, várja, ha részt vesz az alkotmányos küzdelmekben, ha erejéhez képest maga is irányítani igyekezik a politikai választásokat. Am ez-zel még nem merült ki teljesen polgári kötelességei. A nagy politika világában ő csak egy kicsiny pont, egy atom. Fellépésének és szereplésének hatása is csak közvetve és alig jut kifejezésre. Sokkal fontosabb, sokkal nagyobb horderejű hivatás várakozik ő reá a közéletben. Ha a politikában tevékenységét nem érdek és nem szereplési vágy vezeti, hanem a köz iránti önzetlen érdeklődés, a lelkesedés, úgy kétszeres az ok, hogy a helyi, városi köz, és társadalmi kérdésekben ezt a tevékenységet ne csak megőrizze, de megkészserezze. Ezer megoldatlan kérdés, számos intézmény megalkotása, rendezése, vezetése; a város anyagi és szellemi érdekeinek istápolása: köz- és társadalmi életének fejlesztése állandóan napirenden vannak. Itt kell minden lelkiismeretes polgárnak kifejtieni összes erejét, ide kell összpontosítani minden idejét, minden tevékenységét, mert ennek a munkásságával gyümölcsöt közvetlenül és igazán élvezi ő maga és azok, kikkel nap-nap mellett együtt él és fáradozik,

Nyilatkozat.

Sátoraljaujhely, okt. 15.

Mivel Buza ur felidézte a multakat is, szükségesnek tartom a megjegyzést, hogy a Felsőmagyarországi Hírlap szerkesztőségéből való kilépésem alkalmával Buza Barna ur rólam szóról-szóra a következőket írta: „Hogy milyen érdemeket szerzett s mit használt ő a vármegyének e lap megteremtésével, azt ugy sem én vagyok hivatva megbírálni, azt majd megállapítja a jövő. „

Nos miután Buza ur bolygatta fel a multakat, ne vegye tőlem szerénytelen dicsekvésnek, ha most ujjal mutat rá, hogy ez a jövő ime azt állapítja meg, hogy Buza urat talán egy kis csekélyke részben a Felsőmagyarországi Hírlap emelte a képviselőjelöltségig.

Egyébként is, dacára Buza ur csipkedésének, ismétlem még egyszer, hogy az övénel hasonlíthatatlanul illetékesebb írábeli véleményem birtokában teljes nyugalommal és önérettel haladok tovább újságírói pályámon. Am ha az én fejem nagyon fáj Buza urnak, megnézetheti ezt a levelet és mert ő is feltétlen híve és tisztelője ennek a véleménynek, talán megszabadíthatom őt a más fejének fájdalmaitól.

Mivelhogy Buza ur az ő saját érdekeinek védelmére ügyében nagyon belemelegedett a más dolgaiba, nekem semmi ellenvetésem nincs az ellen, hogy az ő kívánságára a Felsőmagyarországi Hírlaptól való távozásomnak okai ugy, amint azok annak idején velem közöltettek — most is nyilvánosságra hozassanak. Amint ez ellen annak idején sem lett volna kifogásom, ugy most sem lehet. Én tudom legjobban, hogy azokban semmi olyan nincs, ami az én személyi integritásomat érinthetné. Megjegyzem azonban, hogyha bármiféle elferdítés, vagy irányosság rejlenék ebben a közleményben, vagy nem tükröztetné vissza hűen, szóról-szóra az e körül lefolyt tanácskozásokot, akkor bármennyire is kellemetlen volna egyes személyek szerepeltetése, kénytelen volnék ezt a közleményt korrigálni és ennek az ügynek minden legkisebb háttérét is felderíteni.

De meg ezek után hiába is igyekezik Buza ur védő szárnyai alá vonni azt a most megvédett urat. A mult felidézése után az én leszámolási számlám rovataiban vannak olyan erősen igazolható adataim is amelyek felderítése közben hiába is fogja eltolni Buza ur a védenec érdekében a saját nevét. A tények rámutatnak majd arra a harmadikra. Jól előre megjegyzem, hogy ott ahol Buzával kell szemközt állanom oda-fogok nézni az ő szemé közé. De a másoknak sötétben ólalkodó szeme villanását felkeresem, ha Buza ur még ugy is igyekezni fog őt eltakarni előlem. Ha megkezdtek az embervadászatot előre, majd maglájuk hogy a szembenézésben kinek a szeme lesz utoljára könnyes. A Buza uré, az enyémmé, vagy azé a harmadiké?

Am ha ugy akarják kezdődjék a komédia. „

Biró Pál.

A MEGYE ÉS A VÁROS.

A cselédügy rendezése.

Sátoraljaujhely, okt. 14.

Nem egyszer tettük lapunk hasábjain jogos kritika tárgyává a cselédügyet.

Nem is egyes emberek kedvéért vagy szempontjából, hanem közérdekből.

Mert nap-nap után merült és merül fel panasz e tekintetben. Mind olyan dolgok, melyek nem a legjobb színben tüntetik fel a cselédeket.

Megtörténhet, hogy a panasz nem minden esetben jogosult; de a legtöbb esetben az. Már pedig rendben való dolog, hogy akár egyik, akár másik részről, ha panasz van, azt orvosolni kell, különben egyik ugy, mint a másik kárát látja.

Nem lehet cél az, hogy a gazda esetleges túlkövetelésével a cselédnek

zsarnokává váljék; de viszont a cseléd is tegye meg kötelességét a gazdával szemben, aki a mai drága viszonyok között ugy is nagy bért fizet cselédjének, eltekintve attól, hogy maga a cseléd ellátása igen-igen sokba kerül. Méltán követelheti tehát a pontosságot, szorgalmat, munkakedvet és mi fő: az engedelmességet.

Tény pedig, hogy e kellékek a legtöbb cselédben nincsenek meg, vagy ha meg vannak is, szunnyadoznak, nagy kárára és bosszuságára azoknak, kiknek vállaira cselédtartás nehezül.

És éppen e kellékek hiánya szüli a cselédtartó és cseléd között legtöbbnyire a rossz viszonyt és ebből kifolyólag mindkét részről a tengerannyi panaszt. Aztán nem csupán egyes helyekre, vagy vidékekre szorítkozik e panasz. Általános az s éppen ezért figyelemreméltó.

Hihetőleg az általános és állandó panasz indította a belügyminisztert arra, hogy ez ügygel bővebben foglalkozzék. A belügyminiszter ugyan is nemrég körrendeletileg utasította a törvényhatóságokat, hogy az állásnküli cselédeknek menedékhelyeket és ingyenes cselédközvetítő intézeteket állítsanak.

Tagadhatatlan, hogy e rendelkezésnek humánus a célja. Hogy be fog-e válni, azt majd az idő és tapasztalat fogja bebizonyítani, lévén a cselédvilágban is nem egy, aki dologkerülő léte, a humanizmust bizonynyal kiszákmányolni igyekezik. A jeltett országos panaszok és a miniszter intézkedése között akaratlanul is föllejük az összefüggést. Természetes nagyon, hogy a bajok forrásának fölismérése és gyógyítása főleg hatósági intézkedés által érhető el. Első sorban tehát a menedékhely az, ami a cselédekre, ha hely nélkül vannak és ha idegen illetőségük, jótekonny hatással lehet egyénileg is, erkölcsileg is, amelyben hatósági védelem és felügyelet alatt állván, a kínálózó csábítások ellen védve vannak.

Maga a miniszteri rendelet azonban a cselédmizériáknak egy igenis aktuális forrására mutat akkor, midőn cselédközvetítő intézet létesítésére hívja fel a hatóságokat. Eddig a közvetítést magánosok végezték, sőt végzik most is, Zemplében is, másutt is.

Hogy ez a magános közvetítés hasznára vált-e a gazdának, vagy akár a cselédnek is, arról szükségesen beszélnünk. A gazdának semmiesetre sem, vagy csak a legritkább esetekben Mert hogy is ment és megy nagyon sok helyen ez a közvetítés? Ugy, hogy a közvetítő a maga kénye-kedve szerint helyezte el a cselédeket. Igazabban a szerint, a mint megfizették, amint ezt lépten nyomon lehetett tapasztalni. A túlfizetés, vagy magasabb díjazástól függött és függ, hogy a közvetítő protekcióját kiérdemlje valaki, illetőleg hogy jobb, vagy rosszab cselédet kapjon.

Maga a miniszter is ismerte bizonyosan a cselédszerzők e fogásait, sőt tán többet is. Valószínűleg tudta azt is, aminthogy a rendelet is sejteti, hogy egyes cselédközvetítők ugy jártak el, hogy a cseléd minél gyakrabban váltogassa helyét, hogy ezzel minél több közvetítő díjra tegyenek szert. Sőt tovább is mentek. Nem egyszer kioktatták a cselédeket (jóllehet ugy is van ezeknek eszük a csalafintaságra) hogy hogy és mikép viseljék magukat szolgálatadóikkal szemben, ha szolgálatukból könnyedén akarnának szabadulni.

Ha majd a hatóság fogja kezébe venni a cselédhelyezés ügyét, a mizeriák ha mind el nem fognak is tűnni, de redukálódni fognak. Másik nagy előny, hogy a közvetítés ingyenes lesz, ami magától értetődőleg kizárja, hogy a jobb cselédek csak protekciós helyekre szegődhessenek.

Az a cél sem kicsinylendő, hogy a cselédnek a rendelet életbelépése után hatósági felügyelet alatt állván, mintegy rákényszerítettnek arra, hogy magukat lehetőleg ugy viseljék, amint az egy cselédnél, a szolgálatban elvárható és megkövetelhető. Igaz hogy ugyanakkor a hatóság a cseléd érde-

keit is védeni fogja, ha netán szükségessé mutatkoznék.

Mindemaz intézkedések nagyban elősegítik majd azt a kötelességszerű viszonyt, mely a gazda és cseléd között fenn kell hogy álljon. Hihető is, hogy kevesebb lesz az elzúllott cselédleány, ami első sorban a szolgálatadókra előnyös, de előnyös magára a cselédre is.

Minden cseléd tartó gazda, örömmel várja e valóban üdvös intézkedés beköszöntését, mert reményli, hogy az új intézkedés áldásos lesz mindkét részre.

(Ankét a jegyzők érdekében. A közönség és a sajtó már évek óta érdeklődik a zempléni vármegyei községi és körjegyzői nyugdíjalap ügyének rendezése iránt. Most ebben az ügyben e hó huszonharmadikán *Hadik Béla* gróf főispán elnökle mellett ankét lesz. Az ankétet részt vesznek a nyugdíjalap választmányi tagjai kivül, az alispán, főjegyző, főszámvéve és az összes főszolgabírák.

(A közigazgatási bizottság e hó tizennegyedikén *Hadik Béla* gróf elnökle mellett ülést tartott, amelyen folyó ügyeket intéztek el.

HIREK.

— **Személyi hir.** *Hadik Béla* gróf főispán tegnap délután Budapestre utazott.

— **Korhási főorvos.** A homonnai korház megüresedett főorvosi állására, a főispán, a korhási választmány meghalgtása után *Dr. Rosenfeld Miksa*, a budapesti Szent-István korház orvosát nevezte ki.

— **Hivatal szemle.** *Dávid Endre* kassai posta és táv. tanácsos és *György Gyula* p. t. titkár a helybeli pósta és távirda hivatal megvizsgálása végett 3 napon át városunkban időztek. Úgy a szolgálat pontos állítása mint a kifogástalan ügyemet felett teljes megelégedésüket fejezték ki.

— **Eljegyzés.** *Dr. Székely Béla* orvos *Töke* Terebelen eljegyezte *Rottenberg Rozsika* kisasszonyt *Kassáról*.

— **Ellenőrzési szemle.** Az ez évi honvédségi ellenőrzési szemle október hó 15-én d. e. 8 órakor lesz a honvédségi laktanyában. A cs. kir. közös hadserebeli legénység szemléje f. október 24-ik napján d. e. 8 órakor s a népfőlkélok szemléje november hó 15-ikén d. e. 8 órakor a sátoralj-ujhelyi főszolgabírói hivatal helyiségében fog megtartatni.

— **Postasegédtszti tanfolyam.** A kassai posta- és távirda-igazgatóság kerületében évente megtartott postasegédtszti tanfolyamok — mint ezt már jeleztük — ez idén Eperjesen és Sátoralj-ujhelyben lesznek. A tervezett kassai tanfolyam ez éven elmarad keves jelentkező hiányában. Az eperjesi és ujhelyi tanfolyamokra összesen 18 hallgatót vett fel a kassai posta- és távirdaigazgatóság.

— **A gyalogság újjászervezése.** Legújabb hírek szerint a közös hadügyminiszterium már annyira haladt a gyalogság újjászervezésével, hogy a két parlament még abban az esztendőben fog azzal a kérdéssel foglalkozni, hogy a négy zászlóalj ezredeket három zászlóaljjá változtassák át. A százket felszabaduló zászlóaljból harmincegy új ezredet fognak alakítani, úgy, hogy az ezredek száma föl fog emelkedni százharminchatra. A közös hadügyminiszterium most foglalkozik a két évi szolgálat és az új egyenruha kérdésével. Az új ezredek alakulása bennünket sátoralj-ujhelyieket annyiban érdekel, mert az újjászervezés alkalmából teljesen illetékes helyről városunknak is igértek ezredet.

— **A nagymihályi áll. elemi iskola tanító-testülete** fájdalmas szívvel jelenti, hogy szeretett kártára *Király Antal* életének 49., fáradhatatlan és buzgó tanítói működésének 28. évében f. hó 10-én délután 5 órakor hosszas szenvedés után jobb létre szenderült.

— **Befűtött a vagyonával.** Az ungvármegyei Óradna községben, mint tudósítónk táviratozza, szomorú sors

érte *Klein Ármin* bérlet. A nyáron kőbor cigányok jártak Óradna vidéken. *Klein* féltette tőlük a megtakarított pénzét, ezeröttszázegyen koronát és a kályhájába rejtette el. Most, hogy az időjárás hirtelen zordra fordult, *Klein* felesége tüzet rakott a kályhában; javában lobogott már a tűz, amikor *Klein* eszébe jutott az elrejtett pénze. A kályhához rohant és kikapta az égő zsarátnokot, de már későn: a bankók mind hamuvá égtek *Klein* a drága hamvakkal *Kassára* utazott, hogy az *Osztrák-Magyar Bank* odaváló fiókjánál pénzéhez jusson.

— **Tűz Sátoralj-ujhelyben.** Tegnap este hét órakor nagy tűzilárma verte fel az utcát. A fűtcán levő *Haas Lipót* házának belső udvari szárnya rövidesen lángtengerben uzsolt. A tűz úgy csapott fel, hogy elhamvasztotta az udvari fedélzetet és begyújtotta a ház belső részét. Mintegy három lakás teljesen beégett. A tüzet nagy erőfeszítéssel sikerült lokalizálni.

— **Egy erdővéd garazdálkodása.** *Andrassy Géza* gróf *Bánszkan* egy erdővédet alkalmaz, *Szabó András*nak hívják a híres embert, a ki valóságos réme a környéknek, mindenki beleköt ez az ember, egymásra uszítja a község lakosait, a kiket folyton zaklat. Nincs az a nap, hogy valakit fel ne jelentsen a varannói főszolgabírónál, vagy a járásbírósnál, panaszainak a vége azonban az, hogy őt büntetik meg. Legutóbb is, midőn egy ügyben, mint panaszos szerepelt, vádolt lett belőle, kit fogházbüntetéssel is sújtottak. Ez a garazda ember e hó 6-án *Vehécre* jött és *Schvarc Lipot* korcsmájába betért, természetesen csak azért, hogy a korcsmárosba kössön. Sört rendelt és közben késsel az asztalt rongálta s midőn a korcsmáros neje őt kérte, hogy azt ne tegye, éktelen duhval rátámadt, és sértegetni kezdte őt. A férj se hagyta abban a dolgot, kérdőre vonta az erdővédet, a ki erre egy sörös üveget oly erővel vágott a korcsmáros fejéhez hogy az nyomban összerogyott s oly sérüléseket szenvedett, hogy igen kevés a remény felépüléséhez. A hős *Szabó* erre természetesen megugrott, a ki ellen az eljárást nyomban megindították.

— **Katona szolgálat.** Itt az október, az ujoncok csapatostól érkeznek a kaszárnnyába, hogy három évre berukoljanak. A hagyományos vígság most is meg van, mint hajdanában, csak hogy most három évre szól a biztatás: „Katona élet a gyöngy élet!” meg aztán: „Pár esztendő nem a világ!” — A magyar legények, félrecsapott kalappal, borossal vegyes népdallal, hat hét legény egy szekeren érkeznek, az oláh ujoncok elegikus bánatos dalokat fújnak, az oroszok csak úgy dudolászhatnak, kik a három évét a jövőnek egyaránt sajnálják, de a kaszárnnyában a vitéz hadfiak előtt mindnyájan összeszedik magukat, hogy a civileket ki ne gunyolják a már mondurban levők. Legfőkébb egy-két jó édes anya, a leánytestvér vagy kis fiú, aki bekísérte a „legényeket” a városba, ereszti szabadjára könyét, hogy az új katonát megsirassa. A legény, kire végre is hat a köny, meg az óbégatás, odaszól a siránkozóknak: „Ugyan ne izéjenek! Hát csak meg nem esznek! Három esztendő múlva újra otthon vagyok!” — Utóljára is meg kell nyugodni a sorsban, meg a hazát is védeni kell.

SZINHÁZ.

* **A színházi évad.** Megkezdődik hát az idei színházi évad. Szombaton kezd meg előadásait *Dobó Sándor*, aki tavaly a győri színház igazgatta, mostan pedig a nyitrai színház jeles igazgatója. Az operett társulat a *Kis Szőkevény*-ben, a nálunk is nagy sikert aratott kedves angol operettben mutatkozik be. A társulatról mi már régebben is jó véleménynyel voltunk, különösen azért is, mert *Dobó*-nak régi jó híre után elég garanciát láttunk benne a szervezésre. Egyébként az első előadás után a legfőbb bíró, a legilletékesebb vélemény, a közönség fog ítélkezni. Akkor már mi is többet irhatunk róluk.

Most csak annyit, hogy a bérletet az igazgató megbízottja, *Gulyás Menyhért* megkezdte. Ennek kedvező eredményétől függ az idény sikere. Mert elvégre is, az igazgató mindig a közönség támogatásához mérten tartozik az igényeket kielégíteni. Ugy kell lenni, hogy minden rendes igazgató elvéül állítsa azt, hogy a kölcsönösségen alapuló vezetésben rejlik a méltányosság, a siker, a követelés mérték. Ugy hiszszük, hogy ily értelemben közönség és igazgató meg lesznek elégedve egymással. A magyar színészetnek fellendítése érdekében, ezt mi is őszintén óhajtuk.

KÖZGAZDASÁG.

* **Kérelem a gazda közönséghez.** A Zempléni vármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatala ezúton is tisztelettel kéri a gazda közönséget, hogy mindazok a kik a titkári hivataltól ez év augusztus végén a buza átlagos termesztési költségeinek megállapítására vonatkozó kérdőívet kaptak, sziveskedjenek a kérdő ívekben foglalt kérdésekre a feleletet megadni, s azokat a zempléni megyei gazdasági egyesület titkári hivatalának címére e hó 20-ikáig visszaszármatatni.

* **A kassai gyümölcskiállítás,** amelyen, mint többször említettük, a Zempléni vármegyei Gazdasági Egyesület is részt vett, nagy ünneplésséggel, impozáns stílusban folyt le *Kassán*. A kiállítás Hétfőn ért véget, amikor a jury a kiállítókat krúntetésben részesítette.

Az *Abauj-Torna*, *Borsod*, *Sáros*, *Zemplén*, *Szepes*-vármegyék gazdasági egyesületinek kezdeményezésére rendezett gyümölcs-kiállítás e hó 12., 13. és 14-ik napjain át tartott. A kiállítás iránt igen nagy volt az érdeklődés s kétségtelen, hogy az minden tekintetben jól sikerült. A kiállításon összesen 140 termelő jelentkezett, akik 2288 tányér almát és körtét, 223 tányér szőlőt, 180 tányér zöldségféléket, 120 tányér vegyes gyümölcsöt, 1800 cserép virágot, továbbá gyümölcsbort, befőttet, aszalt gyümölcsöt stb. állítottak ki. Be van továbbá mutatva tizenegy gyümölcs-prés, négy gyümölcs-sajtó, gyümölcshámogató gépek, konyhakereti eszközök, e szakmában használatos vegyi anyagok, konzervek stb. A kiállítás ünnepélyes megnyitása e hó 12-én volt s ez alkalommal *Gerlóczy Géza* tartott ott beszédet. A kiállítást gróf *Hadik János*, Az *Abauj-Torna* megyei gazdasági egyesület elnöke, orsz. képviselő, nyitotta meg. A földművelésügyi miniszter 4 állami arany-, 8 ezü- és 16 bronzéremet bocsátott a kiállítás juryjének rendelkezésére. E hó 13-én *Tisza László* miniszteri biztos, 14-én pedig *Dr. György István*, a budapesti kertészeti tanintézet tanára szakelőadást tartottak.

A zempléni nagyobbrészt a szólésezi csoportban voltak képviselve, kik közül:

állami arany érmet nyert: a bodrogszerdahelyi „Immius” szólételep 34 faj csemege-gyümölyeméért s a csomagolási eljárás bemutatásáért. Elsőrendű elismerő oklevelet nyertek: *Dr. Hornyay Béla* és *Thuránszky László* csemege-szóléért. Bronzérmet: *Kun Frigyes* csemege-szóléért. Közreműködő oklevelet: *Magyar András* (Bodrogszerdahely) és *Hadas Sándor* (Sátoralj-ujhely)

TANÜGY.

— **Uj állami népiszkolák a felvidéken.** A közoktatásügyi miniszter, hogy a népoktatást a felvidéken is mindinkább előmozdítsa, a jövő iskolai évben Felsőmagyarország különböző pontjain új állami iskolákat akar létesíteni. Ez iskolák közül *Abauj-Tornamegyében* nyolc lesz 16 tanítóval, *Beregnyegyében* öt, 8 tanítóval; *Sárosnyegyében* hét, 9 tanítóval; *Szepesnyegyében* egy, 2 tanítóval; *Ungnyegyében* kettő, 2 tanítóval; *Zempléni megyében* három, 5 tanítóval.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A vidéki kereskedők ellen. Mióta életbelépett a kereskedelmi utazók működését korlátozó új törvény, folyton akadnak gyárosok, különösen a külföldiek között, akik csellel, ravaszkódással nap-nap után megkísérik a törvény kijátszását. Hazánk a vidéken árukkal, megrendeléseket gyűjtnek nagy veszedelmére a fejlődési körút élő magyar iparnak s nagy kárára a kereskedőknek és iparosoknak. A törvény kijátszását célozza az a ravaszu kigondolt terv is, melynek megvalósításán most fáradozik néhány külföldi nagykereskedő. Ezek a kereskedők egymással szövetkezve, arra határozták el magukat, hogy nagyobb vidéki városokban közösen egy üzletet nyitnak s onnét árasztják el árucikkikkel a közönséget. — Az üzletbe egy embert állítanak, aki mint helybeli kereskedő, veszedelem nélkül gyűjthet az üzletében összehalmozott idegen árukra megrendeléseket. Tudomásunkra jutott, hogy a gyárosok legközelebb *Felső-Magyarországon* nyitnak hasonló céllal üzletet. A megbízottjuk már járt is egyes városokban, hogy tájékozza magát hogy az üzletet hol nyissa meg. Az új üzletben uri és női divaticskéket árusítanak s évszakonként ily cikkekre az egész város területén megrendeléseket gyűjténe. Jó előre felhívjuk a hatóság figyelmét a külföldi gyárosoknak erre a tervezett merénylétére, amely a kereskedők ellen lenne intézve. A törvényben nincs oly rendelkezés, melylyel e fordulattal készült terv kivételét meg lehetne akadályozni, éppen azért a hatóságoknak kell részen lennie s valamelyes olyan intézkedést kell keresnie, melylyel a kereskedők megkárosítására irányuló merényletet megghusíthatja. — Azután még figyelje meg a hatóság a kereskedelmi utazók invázióját. Beállt az ősz, 15—20 utazó állomásozik naponta a városban. Vajon valamennyi kizárólag kereskedésekben kínálja áruit.

Szakiskola megnyitása. A sárospataki fazekas szakipari rajz-iskola okt. 13-án megnyitá. A megnyitást a kereskedelmi miniszter által kinevezett felügyelő bizottság és az összes agyagipári munkások jelenlétében a felügyelő bizottság tudós elnöke *Szinczy Gerzson* végezte. Halás köszönettel emlékezett meg a kereskedelmi miniszterium atyai támogatásáról s a fazekas ipar jövőjébe vetett hittel kérte fel a fazekas iparosokat, hogy ezen szakiskola tanárának *Zombory Emődnék* lelkes oktatásait elméjükbe vessék s saját családjuk érdekében igyekezzenek e vissza hanyatlott ipar ágat régi fényébe visszacemlenni.

NYILT TÉR. *)

Nyilatkozat.

A Felsőmagyarországi Hirlap 82. számában az uj helyi választás cím alatt megjelent közleményben személyemet érintő részére kijelentem, hogy azon állítás, miszerint én a Dókus párt részéről vesztegettem volna, *alávaló rágalomnak* nyilvánítom s ezen gyanúsítást a midőn visszautasítom, egyúttal kinyilatkoztatom, hogy dacára a süggetlenségi párt egyes kortesei részéről elkövetett kvalifikálhatatlan erőszakoskodásnak, a Dókus-párt tisztában volt azzal, hogy a tiszta választás elvét követve, minden vesztegetés alkalmazása nélkül zászlaját diadalra juttatja, mint a tények be is igazolták.

Schwarz Márkus.

* E rovatban közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza és névtelen levelekre nem válaszol.

K. L. A tereali vineollórintóztóban A másik kérdésre nem felelhetünk.

Cz. A téliro tartjuk fel magunknak a szerencsét. A mostani lázas munkában lehetetlen időt szakítani.

Nem közölhető. Oh mily későn . . . (költemény.)

Kiadja: **Éhlert Gyula.**

Vasuti menetrend.

Indul Ujhelyből:

Budapest felé	
Reggel gyors v. postával	7 óra 28 perc.
Délután személy v.	12 óra 13 perc.
Délután gyors v. postával	4 óra 02 perc.
Este vegyes v. postával	9 óra 10 perc.
Kassa felé	
Reggel személy v.	7 óra 06 perc.
Délután személy v. postával	1 óra 15 perc.
Este személy v. postával	8 óra 32 perc.
Mező-Laborcz felé	
Reggel vegyes v. postával	7 óra 06 perc.
Délután személy v. postával	1 óra 35 perc.
Este személy v.	8 óra 32 perc.
Csap felé.	
Reggel vegyes v. postával	7 óra 39 perc.
Délután gyors v. postával	1 óra 10 perc.
Délután személy v.	5 óra 06 perc.
Este gyors v. postával	8 óra 46 perc.

Érkezik Ujhelybe:

Budapest felől	
Reggel vegyes v. postával	6 óra 33 perc.
Délután gyors v. postával	12 óra 55 perc.
Délután személy v.	4 óra 39 perc.
Este gyors v. postával	8 óra 14 perc.
Kassa felől	
Reggel személy v. postával	7 óra 13 perc.
Délután személy v.	2 óra 52 perc.
Este vegyes v. postával	8 óra 31 perc.
Mező-Laborcz felől	
Reggel személy v.	7 óra 13 perc.
Délután személy v. postával	3 óra 30 perc.
Este vegyes v. postával	8 óra 31 perc.
Csap felől.	
Reggel gyors v. postával	6 óra 54 perc.
Délután személy v.	11 óra 53 perc.
Délután gyors v. postával	3 óra 41 perc.
Este vegyes v. postával	7 óra 56 perc.

Kordókat

használt petroleumosat, olajosat-kátrányosat vásárol a legmaga, sabb napiár mellett az első sátoraljaujhelyi petróleum-finomító részvénytársaság.

Kátrány

szőlőkaró bevonására és egyéb célokra jó minőségben métermázsánként **6 koronaért** kapható az első s.-a.-ujhelyi petróleum-finomító részvénytársaságnál.

Férfi- és női felső ruhák pécsettisztítása a legolcsóbban eszközöltetnek.

Ruhamosó és tisztító intézet megnyitás.

Van szérenesém a helybeli, valamint a vidéki n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a bártfai fürdőből visszaérkezve, a főtéren a Szakácsi-féle ezukrászda udvarában lévő és a mai kor igényeinek teljesen megfelelően berendezett

mosó és tisztító intézetemet

folyó szeptember hó 10-én újból megnyitottam és működésemet egészen új felszereléssel újból megkezdem.

Fényvasalások ezután amerikai fényesítő gépeken fognak eszközöltetni.

Minden igyekezetem oda fog irányulni, hogy úgy mint eddig, ezután is a nagyérdemű közönség becses pártfogását kiérdemeljem.

Mosó és tisztító intézetemet a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánlva, maradtam

kiváló tisztelettel
KÁLÓSI M.,
 fő-utca Haas-féle ház.

Háznál mosott fehérneműk vasalása elfogadtatik.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Katonaisztai egyenruhák tisztítása elfogadtatik.

Hirdetmény.

A t. cz. közönség tudomására hozatik, hogy alulírott intézet földbirtokokra és S.-A.-Ujhelyben lévő házakra 10—50 évig terjedő

Törlesztési kölcsönöket

eszközöl.

A feltételekre vonatkozó bővebb felvilágosítással szolgál a

S.-A.-Ujhelyi Népbank mint Takarékpénztár.

Épületek, ingóságok, termények

tűz és jégkár elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik :

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén“ kiadóhivatalában.

Sátoralja-Ujhely, nyomtatott a „Zemplén“ könyvnyomtató intézetében.